

2011-12-06

Dnr 43-2010:4949

Göteborgs kommun
Stadsdelsnämnd Östra Göteborg
ostra.goteborg@ostra.goteborg.se
Rektor vid Backegårdsskolan F-5
gunilla.beijar@ostra.goteborg.se
barbro.bengtsson@ostra.goteborg.se

Beslut för grundskola

---

efter tillsyn av Backegårdsskolan F-5
i Göteborgs kommun

Tillsyn vid Backegårdsskolan F-5

Helhetsbedömning

Skolinspektionen genomför tillsyn i Göteborgs kommun under åren 2011 och 2012. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen. Backegårdsskolan F-5 besöktes av Skolinspektionen mellan den 11 och 12 oktober 2011.

Kunskapsresultaten visar att en stor andel av eleverna inte når de nationella målen. Tillsynen uppvisar brister som är viktiga för måluppfyllelsen. Bland annat måste skolan bli bättre på att utvärdera resultaten för att få en förståelse för varför resultaten ser ut som de gör. I intervjuerna framkommer att det finns en tendens till att både lärare och rektorer hänvisar bristerna i resultaten till elevernas sociala situation eller korta tid i Sverige. Merparten av elever i behov av särskilt stöd har enligt lärare och rektorer varken sociala problem eller varit kort tid i Sverige. Skolan måste därför bli bättre på att analysera orsakerna till varför inte fler elever når målen.

Ytterligare en brist som skolan måste arbeta med är inom ramen för särskilt stöd. Det har framkommit att det finns flera elever som inte får sina behov av särskilt stöd tillgodosedda. Därtill kan tilläggas att flera elever i behov av studiehandledning på modersmålet får inte det. Dessutom visar utredningen att skolan behöver utveckla sitt arbete med att följa upp och utvärdera det särskilda stöd som ges. Här utöver har tillsynen visat att eleverna inte i tillräcklig utsträckning får information om målen för utbildningen och vilka bestämmelser som gäller för utbildningen. Vidare framgår att elever som lätt når kunskapskraven inte får det stöd och den stimulans de behöver för att utvecklas så långt som möjligt.

Det finns också brister i lärarnas arbete med att följa upp och utvärdera elevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen. Därmed får varken lärare, rektor eller huvudmannen tillräckligt underlag för att kunna utveckla verksamheten. Skolans senaste kvalitetsredovisning innehåller ingen samlad redovisning av kunskapsuppdraget. Dock uppger eleverna att de är trygga i skolan. Enligt intervjuade elever är mobbning/kränkande behandling ovanligt på skolan. Det händer att någon elev är ledsen och utanför, men då hjälper kompisstödarna till enligt eleverna.

Det går formellt inte att fastslå vem som är rektor för skolenheten, vilket medför att rektor inte beslutat om sin enhets inre organisation. Det går inte heller att avgöra vilka av de beslut som enligt författningarna ligger inom rektors ansvarsområde som är fattade av rätt person. Skolans ledningsorganisation överensstämmer därmed inte med författningarna.

Skolinspektionen pekar i denna tillsyn på ett antal områden som huvudmannen måste åtgärda för att förbättra elevernas måluppfyllelse. Mot denna bakgrund fattar Skolinspektionen följande beslut.

Beslut

Föreläggande

De beskrivna bristerna som Skolinspektionen konstaterat vid tillsynen av Backegårdsskolan F-5 i Göteborgs kommun måste åtgärdas för att huvudmannen ska uppfylla författningarnas krav och eleverna därmed ska få den utbildning de har rätt till.

En utförligare redogörelse av konstaterade brister finns nedan under rubriken *Skäl för beslut*.

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Göteborgs kommun att senast den **15 mars 2012** avhjälpa påtalade brister genom att vidta nedanstående åtgärder.

De vidtagna åtgärderna ska samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Rektor och lärare klargör inte för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har.

Lärarna ger inte alla barn och elever den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med undervisning och lärande.

I detta ingår att:

- Klargöra för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har (4 kap. 14 § andra stycket skollagen).
- Lärare ger elever som lätt når kunskapskraven som minst ska uppnås ledning och stimulans för att nå längre i sin kunskapsutveckling (3 kap. 3 § andra meningen skollagen).

Särskilt stöd

Särskilt stöd ges inte i den omfattning och på det sätt eleverna behöver och har rätt till.

Rektor ser inte till att åtgärdsprogrammen anger vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med särskilt stöd.

I detta ingår att:

- Eleverna får det särskilda stöd som utredningen har visat att de behöver (3 kap. 8 § tredje stycket och 10 § skollagen).
- Skolan ger studiehandledning på modersmålet till elever som har behov av det (5 kap. 4 § skolförordningen).
- Rektor ser inte till att åtgärdsprogrammen anger vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärder ska följas upp och utvärderas (3 kap. 9 § skollagen).

Bedömning och betygssättning

Lärarnas bedömning av elevernas kunskaper sker inte i enlighet med författningarna.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med bedömning.

I detta ingår att:

- Lärarna regelbundet utvärderar elevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen utifrån läroplanens/kursplanernas krav (Lgr 11, 2.7 Övergripande mål och riktlinjer, Bedömning och betyg).

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Rektor tar inte ansvar för skolans resultat och för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete vid skolenheten samt omsätter inte resultaten i åtgärder för att uppfylla de nationella målen.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

I detta ingår att:

- Rektorn tar ansvar för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen (4 kap. 4 § första stycket skollagen).

Ledningsstruktur och organisering av utbildningen

Skolenhetens inre organisation samt ledningsstruktur överensstämmer inte med författningarna.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med ledningsstruktur och organisering av utbildningen.

I detta ingår att:

- Rektor har beslutat om sin enhets inre organisation och fattar i övrigt de beslut som följer av författningarna (2 kap. 9–10 §§ skollagen).

Personalkompetens

Personalen vid skolenheten saknar utbildning för den undervisning de huvudsakligen ska bedriva.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med personalkompetens.

I detta ingår att:

- Säkerställa att de lärare som används har utbildning för den undervisning de huvudsakligen ska bedriva (2 kap. 13 § skollagen, 33 § lagen (2011:190) om införande av skollagen, 2 kap. 3 § 1985 års skollag).

Skäl för beslut

Måluppfyllelse

Skolan har gjort en sammanställning av kunskapsresultaten i årskurs 3 och 5 vårterminen 2011. Statistiken omfattar inte de elever som delvis är placerade i förberedelsegruppen, det vill säga de elever som är nyanlända till Sverige. Av sammanställningen framgår att samtliga elever i både årskurs 3 och 5 nådde målen för ämnet bild. För eleverna i årskurs tre var resultaten lika goda i idrott och hälsa och för eleverna i årskurs 5 i musik och slöjd. I övriga ämnen är resultaten starkt skiftande. I årskurs 3 nådde 81 procent av eleverna målen i svenska eller svenska som andra språk. Endast 36 procent av eleverna nådde målen för årskurs 5 i motsvarande ämnen. 86 procent av eleverna nådde målen för matematik i årskurs 3. Motsvarande siffra för årskurs 5 var 73 procent.

I enkäter och intervjuer uppger eleverna att de är trygga i skolan. Enligt intervjuade elever är kränkande behandling ovanligt på skolan. Det händer att någon elev är ledsen och utanför, men då hjälper kompisstödarna till enligt eleverna. Skolan arbetar ständigt med frågor kopplade till värdegrunden. Ett resultat av skolans arbete med delaktighet och inflytande är ett ansvarstagande och engagerat elevråd.

Utredningen visar att inte alla elever ges möjligheter att lägst nå målen att uppnå i samtliga ämnen. Skolinspektionen pekar i detta beslut på ett antal områden där skolan behöver vidta åtgärder för att förbättra elevernas kunskapsresultat.

Föreläggande:

Bedömningsområde: Undervisning och lärande

Bedömning:

Rector och lärarna klargör inte för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har.

Lärarna ger inte alla barn och elever den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.

Motivering:

Enligt läroplanerna ska skolan klargöra för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har. Enligt skollagen ska alla barn och elever ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås ska ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling.

Elever uppger i intervjuer att lärarnas arbete skiftar när det gäller att presentera och diskutera mål och kunskapskrav. Det varierar även mellan ämnen. I intervjuer med

Lärarna framkommer att de har en förståelse för att eleverna upplever det så. Lärarna uppger att de har en ambition att göra eleverna mer delaktiga och medvetna om vad skolarbetet ska leda till, men de menar samtidigt att det är svårt att bryta ned detta till ett språk som elever och vårdnadshavare förstår. Enligt rektorerna är ett av skolans prioriterade mål att öka elevernas delaktighet. I detta arbete ingår ett aktivt och tydligt arbete med målen. Enligt rektorerna har skolan även påbörjat en rutin att arbeta med lokala pedagogiska planeringar i alla ämnen som ett hjälpmedel att tydliggöra målen och också att arbeta utifrån dem.

Enligt lärare är ett givet mål att få samtliga elever att nå så långt de kan utifrån sina förutsättningar. Dock anser lärarna att detta arbete försvåras av att ett stort antal elever är i behov av särskilt stöd. Vid observationer i kombination med samtal med lärare framkommer att arbetet med att ge stöd och stimulans får stå tillbaka för arbetet med att ge särskilt stöd. Därmed menar lärarna att elever som lätt når kunskapskraven sällan får det stöd och den stimulans de behöver för att nå längre i sin kunskapsutveckling.

Av utredningen framgår att elever inte i tillräcklig utsträckning får information om målen för utbildningen och vilka bestämmelser som gäller för utbildningen eftersom informationen varierar mellan lärarna. Vidare framgår att elever som lätt når kunskapskraven inte får det stöd och den stimulans de behöver för att utvecklas så långt som möjligt. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning:

3 kap. 3 §, 4 kap. 14 § andra stycket skollagen, Lgr 11 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter, 2.2 Övergripande mål och riktlinjer, Kunskaper..

Bedömningsområde: Särskilt stöd**Bedömning:**

Särskilt stöd ges inte i den omfattning och på det sätt eleverna behöver och har rätt till.

Rektor ser inte till att åtgärdsprogrammen anger vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Motivering:

Av skollagen framgår att om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd ska han eller hon ges sådant stöd. Av skollagen framgår dessutom ska det särskilda stödet ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Vidare framgår av samma lag att åtgärderna inom ramen för det särskilda stödet ska följas upp och utvärderas. Enligt skolförordningen ska en elev få studiehandledning på sitt modersmål, om eleven behöver det.

Vid intervjuer med både rektorer, lärare och elevhälsan framkommer att det finns ett flertal elever på skolan som inte får sitt behov av särskilt stöd tillgodosett. Samtliga

anser att skolan borde kunna göra mer för att få eleverna att utifrån sina förutsättningar nå kunskapskraven.

Vid Backegårdsskolan får elever studiehandledning i några språk men inte i andra. Enligt rektorerna ger skolan endast studiehandledning i de språk som finns representerade bland skolans lärare och övrig personal. Även den enkät som genomförts av Skolinspektionen visar på att skolan inte lever upp till bestämmelserna. Ett flertal lärare har i enkäten svarat att de anser att skolan inte fullt ut lever upp till bestämmelserna avseende studiehandledning.

Intervjuer med både lärare och rektorer visar dessutom att det bland personalen på skolan finns ett missnöje över hur åtgärderna inom ramen för det särskilda stödet följs upp och utvärderas. Enligt rektorerna upprättas många åtgärdsprogram. De finns rutiner för att upprätta och utvärdera åtgärdsprogram, men enligt rektorerna har de fått indikationer om att lärarna upplever en frustration över den stora mängden åtgärdsprogram och uppföljningssamtal. Enligt rektorerna behöver skolan arbeta vidare med detta. De menar att de är duktiga på att beskriva, men behöver bli bättre på att dra slutsatser och att följa upp åtgärderna. Flera lärare uppger därmed att det finns en risk att det särskilda stöd som ges inte får avsedd effekt. Elevhälsan uppger att det händer att inte alla åtgärder blir genomförda. Enligt elevhälsan gör vissa lärare ibland som vanligt trots beslutade åtgärder. I de åtgärdsprogram som Skolinspektionen tagit del av finns inte alltid heller en beskrivning av hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Utredningen har visat att elever i behov av särskilt stöd inte alltid får särskilt stöd i den omfattning de behöver. Vidare framgår att inte alla elever i behov av studiehandledning på modersmålet får detta. Slutligen framgår att Backegårdsskolan inte i tillräcklig utsträckning följer upp och utvärderar det särskilda stöd som ges. Sammantaget innebär detta att Backegårdsskolan inte ger särskilt stöd i den omfattning och på det sätt eleverna behöver och har rätt till. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning:

3 kap. 8-10 §§, 5 kap. 4 § skolförordningen samt Lgr 11 2.8 Övergripande mål och riktlinjer, Rektorns ansvar.

Bedömningsområde: Bedömning och betygssättning**Bedömning:**

Lärarnas bedömning av elevernas kunskaper sker inte i enlighet med författningarna.

Motivering:

Enligt läroplanen ska läraren utifrån kursplanernas krav allsidigt utvärdera varje elevs kunskapsutveckling.

Vid intervjuer med rektor och lärare framkommer att lärarna inte följer upp och utvärderar elevernas kunskaper i samtliga de ämnen som eleverna får undervisning i. Detta framkommer även av de dokument Skolinspektionen tagit del av. Ett omfattande uppföljnings- och utvärderingsarbete sker i ämnen med nationella ämnesprov, men inte i övriga ämnen.

Av utredningen framgår att lärarnas bedömning av elevernas kunskaper inte sker i enlighet med författningarna eftersom man inte följer upp och utvärderar elevernas kunskaper i samtliga ämnen. Backegårdsskolan uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen samt rektor föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning:

Lgr 11 2.7 Övergripande mål och riktlinjer, Bedömning och betyg

Bedömningsområde: Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen**Bedömning:**

Rektor tar inte ansvar för skolans resultat och för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete vid skolenheten samt omsätter inte resultaten i åtgärder för att uppfylla de nationella målen

Motivering:

Enligt skollagen ansvarar rektor för att kvalitetsarbete genomförs på enhetsnivå. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollagen och andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls. Vidare anges att kvalitetsarbetet ska dokumenteras. Enligt läroplanerna har rektor som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal på skolan det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen.

Som tidigare nämnts finns det brister i lärarnas arbete med att följa upp och utvärdera elevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen. Därmed får varken lärare, rektor eller huvudmannen tillräckligt underlag för att kunna utveckla verksamheten. Skolans senaste kvalitetsredovisning innehåller ingen samlad redovisning av kunskapsuppdraget.

I intervjuer med skolans rektorer och lärare kommer till uttryck att skolan behöver bli bättre på att utvärdera resultaten för att få en förståelse för varför resultaten ser ut som de gör. I intervjuerna framkommer att det finns en tendens till att både lärare och rektorer hänvisar bristerna i resultaten till elevernas sociala situation eller korta tid i Sverige. Den stora merpart av elever i behov av särskilt stöd har enligt lärare och rektorer dock varken sociala problem eller varit kort tid i Sverige.

Av utredningen framgår att rektor inte tar ansvar för skolans resultat och för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete vid skolan samt omsätter inte resultaten i åtgärder för att uppfylla de nationella målen eftersom Backegårdsskolan bland annat saknar en viktig länk i kvalitetsarbetet – uppföljning av resultat. Verksamheten uppfyll-

ler därmed inte författningarnas krav och huvudmannen samt rektor föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning:

4 kap. 4–6 §§ skollagen.

Lgr 11 punkt 2.8 Övergripande mål och riktlinjer, Rektorns ansvar.

Bedömningsområde: Ledningsstruktur och organisering av utbildningen

Bedömning:

Skolenhetens inre organisation samt ledningsstruktur överensstämmer inte med författningarna

Motivering:

Enligt skollagen ska det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ledas och samordnas av en rektor.

Rektorerna vid Backegårdsskolan uppger att skolan enligt beslut från stadsdelsnämnden ska bestå av två skolenheter. Men enligt rektorerna fungerar skolan i praktiken som en enhet. Skolinspektionen konstaterar att arbetet leds och organiseras av en ledningsgrupp bestående av två rektorer och en förskolechef.

Utredningen visar därmed att det inte formellt går att fastslå vem som är rektor för skolenheten, vilket medför att rektor inte beslutat om sin enhets inre organisation. Det går inte heller att avgöra vilka av de beslut som enligt författningarna ligger inom rektors ansvarsområde som är fattade av rätt person. Verksamheten uppfyller inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning:

2 kap. 9-10 §§ skollagen

Bedömningsområde: Personalkompetens

Bedömning:

Personalen vid skolenheten saknar utbildning för de uppgifter de huvudsakligen ska bedriva

Motivering:

Enligt skollagen ska huvudmännen för undervisning använda lärare som har en utbildning som är avsedd för den undervisning som läraren huvudsakligen ska bedriva.

Vid intervju med lärare framkommer att lärare undervisar i ämnen de inte har utbildning i. Rektor bekräftar detta. Skolan tillämpar ett klassläraresystem vilket innebär exempelvis att lärare utbildade för årskurserna 1-7 i samhällskunskap och svenska undervisar i flertalet övriga ämnen. Det finns ingen organisatorisk plan för att nämnda

lärare exempelvis delar klass med lärare utbildade för motsvarande årskurser fast i ämnena matematik och naturorienterande ämnen.

Utredningen visar därmed att personal vid skolenheten saknar utbildning för den undervisning de huvudsakligen ska bedriva. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning:

2 kap. 13 § skollagen, 33 § lagen (2011:190) om införande av skollagen, 2 kap. 3 § 1985 års skollag.

Bakgrund

Beskrivning av Backegårdsskolan F-5

Backegårdsskolan är en kommunal grundskola för elever i förskoleklass och upp till årskurs 6. Backegårdsskolan har även ett fritidshem med tre avdelningar. På Backegårdsskolan arbetar ungefär 300 elever och 50 vuxna. Det finns två klasser i varje årskurs. Skolan har även en förberedelsegrupp för blandade åldrar. I förberedelsegruppen går elever som nyligen kommit till Sverige.

I ärendets slutliga handläggning har utredaren Oskar Cliffordson och juristen Julie Svane deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

Lena Dahlquist
Enhetschef

Erik Bergeå
Undervisningsråd

Bilagor:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla kommuner för att granska skolväsendet. Tillsyn genomförs samtidigt i de fristående skolor som finns i kommunen.

Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande att nå de nationella målen och bedömer om huvudmännen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Tillsynen fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Förutom att Skolinspektionen bedömer måluppfyllelsen inriktas tillsynen mot tre huvudområden: **Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt.**

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. För offentliga huvudmän sammanställs iakttagelser och bedömningar, som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen, i ett beslut (kommunbeslut). Kommunens förskoleverksamhet och verksamheten vid fritidshemmen redovisas i var sitt sammanfattande beslut.

Skolinspektionens granskning avser emellertid inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolväsendet utan i vilken utsträckning huvudmannen, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som huvudman och skolor lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten. Även annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Skolinspektionen använder olika tillsynsmetoder vilket innebär att besöken vid skolor och verksamheter kan variera avseende såväl omfattningen som av vilka grupper som intervjuas. Vid förskolor och fritidshem grundar sig inspektionen i huvudsak på intervjuer med personal, föräldrar och ledning.

Alla beslut kompletteras med en muntlig återrapportering av inspektörerna till företrädare för huvudmannen. Dessa ges också möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor eller förskolechef ett ansvar för att åtgärder vidtas. Med anledning av tillsynen ska huvudmannen till Skolinspektionen redovisa vilka åtgärder som har vidtagits i verksamheterna inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).